

Friedrich Vilmosné

Ez az anyai nagyanyám, Friedrich Vilmosné [szül. Blumenfeld Fáni]. A kép Sátoraljaújhelyen készült, szerintem az 1880-as években.

Anyai nagymamám nagyon elegáns és szép asszony volt. Igazán róla sincsenek emlékeim. Születésemkor már nagyon beteg volt, nálunk lakott, állandóan feküdt, nem tudta ellátni magát.

Nem sokkal később 1919-ben vagy 1920-ban rákban meg is halt.

Az anyai nagyapámról, Friedrich Vilmosról semmi emlékem nincs, meghalt már az én születésem előtt. Csak a fényképét láttam, és azt láttam rajta, hogy ez egy városi ember, aki nem is egészen tanulatlan, mert anyámnak a tanultságán is nyoma van. Az ő taníttatása már a szülőkre is fényt vet, hogy azok már olvasó és művelődő emberek voltak. Arról azonban meséltek, hogy volt egy nagyon kedvelt kávéházféléje Sátoraljaújhelyen, ahol játszani, kártyázni, dominózni is lehetett.

Anyámék öten voltak testvérek: négy lány és egy fiú. A legidősebb lány, Friedrich Terézia valamikor az 1880-as évek elején született. Teru mama olyan volt nekem, mint a nagyanyám. Tünetmentes, kedves, művelt asszony volt, akit szívemből szerettem. Egy kézimunkaüzletben némi pliszírozással-dufrírozással tartotta fenn magát, és a hatalmas pliszéasztalt használtuk pingpongozásra. Ott a lakásán is hagyott minket randalírozni. Férjhez ment, három fia született: Dr. Radó György, aki ügyvéd lett Edelényben, Radó István és Radó László. Györgyöt és Istvánt 1944-ben deportálták, nem jöttek vissza, Auschwitzban megölték őket. László Laci bátyámmal Palesztinába ment, így megmenekült. Később Kanadában, Vancouverben telepedett le.

Friedrich Rozália férjhez ment Moskovitz Menyhérthez, aki nagyon jó nevű ügyvéd volt. Rózsi néni és a férje, a Moskovitz Menyus másod-unokatestvérek voltak, gyerek nem lett, nem volt diploma sem, mert Menyus bácsit az összes magyar egyetemről kizárták ügyvédsége előtt. Amikor visszajött az orosz fogságból, már magyar vasutas egyenruhában jött illegálisan, mert a leverett vörös forradalom [lásd: Tanácsköztársaság] után egy megbélyegzettnek, akit az egyetemről kizártak szabadszájúsága és nézetei miatt, annak itt nem volt hely. Előnyösebb volt az elcsatolt Beregszászon [lásd: trianoni békeszerződés] Friedrich Jóska-hoz, a nagybácsihoz menni. Ott megszerette Friedrich Rozáliát, aki kicsit idősebb volt nála, és feleségül vette. Beregszászra költöztek, ahol nyilván csehszlovák diplomával lett ügyvéd. A Moskovitz rendkívül vonzó férfiszépség, egy nagyon kellemes jelenség volt. Nagyon jó közönséget vonzott irodája volt. Később kikeresteltek, és Pozsonyban éltek, ahol engem is sokszor vendégül láttak. Nagyon kedves asszony volt, sokszor szépítette meg gyermekkoromat a meséivel. Nagyon sokat utaztak a világban: Párizsban meg Olaszországban és még sok más helyen is.

Friedrich József, a középső gyerek Beregszászon mozit vezetett. Megnősült, két lánya született: Anna, aki már meghalt, és Erzsébet, aki Debrecenben él. Nehéz időkben Erzsébet segített nekem, és hálás vagyok érte, de ma már nem tartjuk a kapcsolatot. Ő a deportálása folytán anyagilag nagyon komoly pénzbeli támogatást kap.

Friedrich Ilona sokak szerint szép volt, meglehetősen kétes életet élt, állítólag szeretett kurválkodni. Férjhez ment, de gyermeke sosem született.